

Direktoratet for byggkvalitet

Høringssvar - nye energikrav i bygg - 15/1311

Høringen gjelder innføring av skjerpede energikrav i gjeldende byggforskrift, som en oppfølging av klimaforlikets ambisjoner om passivhusnivå i 2015, og nesten nullenerginivå i 2020. Energifkravene som nå settes vil også gjelde i ny byggt teknisk forskrift (TEK17) som er under utarbeidelse, og minst frem til nye energikrav settes fra 2020.

Byggsektoren står for en stor andel av energibruken Norge. Oppvarming, tappevann, lys, bygging og produksjon av byggevarer krever mye energi. Å redusere denne energibruken vil gi en direkte klimagevinst i den grad fossilt energibruk reduseres, og indirekte ved at frigjort elektrisitet erstatter fossile brenslere i andre sektorer. Selv om elektrisiteten som spares kommer fra fornybar produksjon, er innsparingen viktig i et klima- og næringsperspektiv ettersom vi mener at det forventede strømoverskuddet i Norge i tiårene som kommer kan benyttes til erstatning for fossile energibærere i transport og i eksisterende og ny industrivirksomhet.

Vi støtter klimaforlikets ambisjoner og anser skjerpede energikrav i byggt teknisk forskrift (TEK10) som nødvendig. Ambisjonsnivået er høyt: I forhold til dagens TEK10 med sine allerede høye krav, skal energibehovet reduseres med 26 prosent for boliger og 38 prosent for kontorbygg. Den enda høyere 2020-ambisjonen gjør det viktig å ikke legge ut på blindveier, men legge til rette for nødvendige satsinger på forskning, innovasjon og kompetanseutvikling. For å berede grunnen for framtidige krav er det nødvendig at markedet bygger opp kompetanse og at det skapes marked for flere løsningsmodeller.

TEK'en gjelder i hovedsak nybygg, og slår bare inn ved rehabiliteringsarbeider over et visst omfang. Men ettersom andelen bygg som rehabiliteres er høyere enn nybyggingen, er effekten av energikravene potensielt langt større i eksisterende bygningsmasse enn i nybygg. Dette bør tillegges betydelig vekt i vurderingene.

Byggebransjen er preget av fragmentering, med mange små aktører. De siste årene har vi dessuten sett et økende innslag av innleie, midlertidighet og mange arbeidstakere uten formell kompetanse. Det gir et dårlig utgangspunkt for nødvendig kompetanseutvikling, og bransjen sliter med dårlig produktivitetsvekst. Moderne, energieffektive bygg er langt mer komplekse enn tidligere, og fagområdene i byggeprosessen er flere og mer integrert. Skadepotensialet ved slurv og feil er mye større. Potensialet for innovasjon og effektivitetsforbedring er stort. Fellesforbundet er opptatt av at regelverk må stimulere til mest mulig helhetlige grep, og ikke føre til klattvise tiltak. Myndigheter og byggherrer bør i langt større grad stille kompetansekrav også hos de som skal utføre bygge- og rehabiliteringsarbeidet.

Økt satsing på forskning og utvikling

Det viser seg ofte at bygninger når de settes i drift får et høyere energibruk enn de teoretiske beregningene skulle tilsi. Det siste tiåret er energikravene kraftig skjerpet, men vi har mangelfull kunnskap om hvordan dette har slått ut i praksis. Ytterligere skjerping av kravene tydeliggjør behovet for

økt forskningsbasert kunnskap. Vi etterlyser derfor mer forskning på feltet, som inkluderer kunnskaper som kan gjøre byggeprosessen mer effektiv.

Endring av beregningspunkt fra netto energibehov til levert energi?

Vi kan støtte å holde fast ved beregningsmåten "netto energibehov" som hovedmodell i forskriften, men ønsker at regelverket også skal åpne for å benytte "levert energi" som en alternativ beregningsmåte. "Levert energi" åpner for noe mindre omfattende tiltak i bygningskroppen, kompensert ved mer avanserte energiforsyningstiltak. Vi mener dette er nødvendig fordi det vil stimulere til økt forskning, innovasjon og teknologi- og kompetanseutvikling, som er nødvendig for de ennå høyere krav som klimaforliket innebærer at skal komme i 2020. Særlig for rehabilitering vil dette være viktig.

Mange sitter med bygg som skal rehabiliteres, men erfarer at annet enn begrensede tiltak i selve bygningskroppen er umulig eller for dyrt. Det blir da fristende å unngå en hovedrenovering etter TEK-kravene, og heller velge klattvise rehabiliteringstiltak. Beregningsmåten "levert energi" vil gi valg mellom flere mulige tiltak for å oppnå samme effekt. Et alternativ er å avgrense denne beregningsmuligheten til å gjelde rehabiliteringsarbeider, eller utarbeide en egen TEK for rehabiliteringsarbeider.

Det virker som om forenkling har vært et viktig argument for å ikke åpne for denne alternative beregningsmåten. Til det vil vi påpeke at et kortere regelverk med én løsning ikke nødvendigvis innebærer en forenkling. Et mer omfattende, men gjennomarbeidet regelverk som er fleksibelt og hjemler ulike løsninger kan bidra mer til faktisk forenkling for brukerens arbeid med å finne en optimal løsning. Målet om en mer robust bygningskropp kan oppnås ved strenge komponentkrav/U-verdier.

Direktevirkende elektrisitet

Med de omfattende investeringer som nå skal gjøres i bygningen, blir energibehovet mindre. Det blir da naturlig å begrense kravet til investering i varmeanlegg, og åpne for bruk av direktevirkende elektrisitet, i praksis panelovner eller i større bygg el-kjel. Med henblikk på hva situasjonen kan bli etter 2020 er det viktig å opprettholde og utvikle et marked for gode oppvarmingsmuligheter for bygg og tappevann. Det er nødvendig å stimulere til innovasjon og konkurranse mellom ulike oppvarmings- og energiforsyningsmåter (varmepumpe, bioenergi, sol osv). For å få kompetanse og effektivitet opp, og priser ned, er det nødvendig med større volumer.

Livsløpsanalyse, komponentkrav

De svært høye kravene som nå stilles til bygningers energibehov øker betydningen av å ta hensyn til at "alt henger sammen med alt". Det blir fort slik at ulike gode tiltak både kan slå hverandre i hjel og øke kostnadene langt utenfor det rimelige. Når energibehovet i et byggs driftsfase blir såpass lite, blir energibehov og miljøbelastningen i råvare, produksjons-, rivings og etterbruksfase like viktig. Det foreligger så vidt vi vet ikke ennå klare standarder som kan legges til grunn for livsløpsanalyser, men der det er mulig bør regelverket åpne for at slike hensyn tas.

Et annet eksempel vi er gjort kjent med er skjerpingen av kravet til U-verdi på vinduer til 0,8. Vi støtter dette for vinduer generelt, men ser at kravet får en uheldig effekt på vinduer i tak, som på grunn av sin plassering i bygget ikke klarer U-verdikravet. Det er så vidt vi forstår lite realistisk å lage vinduer med så lav U-verdi som 0,8 ved montering i tak. Dersom resultatet blir at loftsarealer mv ikke utnyttes til bruksareal blir effekten av skjerpet U-verdikrav ressursnegativt i disse tilfellene. Takvinduer bør derfor skilles ut til en egen produktgruppe med noe romsligere U-verdikrav.

Unngå "innlåsningsseffekt" i fossil gass og direktevirkende elektrisitet

Det kan være rasjonelt, også fra et klima- og energiperspektiv, å tillate ikke-optimale løsninger som fossil spisslast og el-kolbe i bygg med svært lavt samlet energibehov. En bør imidlertid ha et langt perspektiv,

og unngå løsninger som gjør det vanskelig å i fremtiden legge om til mer optimale alternativ, som å legge om fra fossil gass til biogass, og fra el-kjel til varmepumpe. Det bør derfor stilles krav om at fossilbaserte spisslastanlegg også skal kunne drives på biogass, og at varmedistribusjon skal være lavtemperatur slik at el-kjel kan byttes ut med varmepumpe.

Med vennlig hilsen
Fellesforbundet

Jeanette Iren Moen
(*sign.*)

Jørgen Kaurin
(*sign.*)

Dette brevet er elektronisk godkjent i Fellesforbundet og har derfor ingen signatur.